

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Светлана Стойчева, НАТФИЗ „Кр. Сарафов“

върху материалите, предоставени от гл. ас. Николай Йорданов Йорданов, единствен участник в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“, по „Драматургия“, обявен в ДВ, бр. 28 от 01.04.2025 г., за нуждите на ФЕИ, НАТФИЗ „Кр. Сарафов“

Документите и материалите, предоставени от единствения участник – гл. ас. Николай Йорданов – в обявения от НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ конкурс за заемането на академичната длъжност „доцент“, отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му.

Кандидатурата на Николай Йорданов следва да се разглежда цялостно, в съответствие с неговия комплексен творчески и продуцентски профил: разработка на сценарии, редакторска дейност, експертен анализ и креативно продуциране, с доказани умения да управлява процесите от предпроизводството до постпродукцията. Към това трябва да добавим аналитичните му усилия за научно осмисляне на натрупания професионален опит (дисертационният му труд „Драматургични и производствени аспекти на риалити предаванията за таланти“ и преработката му в монография, излязла тази година), писателската му дейност и не на последно място преподавателския му опит в специалността, по която кандидатства.

Основните изяви на кандидата са в сферата на културната индустрия – поле, което днес се възприема като повече от актуално. Както отбелязват Макс Хоркхаймер и Теодор Адорно, целият свят преминава през културната индустрия, а телевизията и съвременните медийни формати са нейната най-влиятелна платформа. Николай Йорданов навлиза в тази среда чрез глобалните риалити формати и в продължение на близо две десетилетия (почти

толкова, колкото самият жанр доминира на медийния пазар) натрупва, систематизира и предава ценен опит. Професионалното му портфолио включва над 40 продукции, а жанровата им палитра е впечатляващо разнообразна – от преобладаващите риалити и музикални състезания, през културно-развлекателни предавания, до телевизионни формати с подчертан социален ангажимент (често жанровете им граници се размиват).

Така Йорданов се утвърждава като един от най-успешните адаптатори на глобални продукции към българския контекст. Въпреки строгите рамки на формата, или дори „властта“ на формата, в работата му личи явно надграждане и стремеж към създаване на културноиндустриален продукт, ориентиран към спецификите на българската аудитория. Без да звучи пресилено, в това отношение той написва продукционната „Библия“ на българските реалити предавания.

За настоящия конкурс е представил “Избрана библиография и филмография“, подредена в ретроспективен ред. Не ще изреждам всичките заглавия, но ще открия някои по-характерни: *Класът II* (академичен риалити формат, НАТФИЗ, 2025, преди това: *Класът* (академичен риалити формат, НАТФИЗ, 2022); *Изпитът* (академичен риалити формат, НАТФИЗ, 2023) – в тях той е креативен продуцент; *Островът на 100-те гривни* (тв риалити формат, сезон 4, Nova TV, 2024), където е ко-главен редактор; *Един за друг* (тв риалити формат, сезон 4, Nova TV, 2024, преди това: сезон 3, Nova TV, 2023, сезон 3, Nova TV, 2022, сезон 3, Nova TV, 2021) – сценарист; *Аз обичам България* (тв игра, сезон 1, bTV, 2024) – сценарист; *Игри на волята* (тв риалити формат, сезон 5, Nova TV, 2023, преди това: сезон 4, Nova TV, 2022, сезон 3, Nova TV, 2021) – ко-главен редактор; *Hell's Kitchen Bulgaria* (тв риалити формат, сезон 4, Nova TV, 2022) – ко-главен редактор; *Фермата: Нов свят* (тв риалити формат, bTV, 2019, преди това: *Фермата: Съединение* (тв риалити формат, bTV, 2018) – седмичен главен редактор; *Гласът на България* (тв риалити формат, сезон 5, bTV, 2017) – главен редактор, сценарист; *България търси талант* (тв риалити формат, сезон 5, bTV, 2016) – креативен продуцент, сценарист; преди това: сезон 3, bTV, 2014 – консултант; сезон 1, bTV, 2010) – главен редактор; *Бъдеще без насилие за всяко дете* (благотворителен телетон, UNICEF/bTV, 2015) – сценарист; *Предай нататък* (социален тв формат, bTV, 2012–2013) – главен редактор; *X Factor* (тв риалити формат, Nova, 2011) – главен редактор, сценарист; *Седем часа разлика* (тв сериал, bTV, 2011) – сценарист; *Великолепната шесторка 2* (благотворителен формат, bTV, 2010) – ко-главен редактор, сценарист;

Ясновидци (тв риалити формат, сезон 2, bTV, 2009; преди това: сезон 1, bTV, 2008) – главен редактор; *Страх* (тв риалити формат, Nova, 2009) – главен редактор; *Имаш поща* (тв риалити формат, Nova, 2005–2007) – сценарист, редактор;

Дори само върху този ограничен списък могат да се направят доста заключения. На първо място Николай Йорданов показва опит в цялостното концептуализиране, управление на съдържание и адаптиране към различни жанрове. Умее да създава зрелищни шоута със социален контекст и кауза – доказателство за способността му да надгражда развлекателното съдържание с емоционална тежест и ясно послание. Рядко срещана е комбинацията между комерсиална привлекателност и търсенето на смисъл – този баланс не само се запазва, но и усилва ефективността на проектите в следващите сезони.

Не е трудно да се забележи специалният му афинитет към риалити форматите и предаванията за таланти, които не просто стават емблематичен щрих от професионалната му визитка, но и показват личния му интерес към непрофесионалния творец, към творецотърсачеството, към сценичното им откриване и изобщо към чуждите истории. Именно този интерес и чувствителност към „другия“ отключва и двата му опита в литературата – романите „Записки от ада“ (2009, второ преработено издание 2025) и „Не казвай на мама“ (2020, с готово второ преработено издание).

Доколкото проектите му преимуществено са реалити или игрови формати, това вече доказва уменията му да изгражда драматургия върху реални хора и ситуации, а не върху фикционални персонажи. Такъв е и първият му роман, „Записки от ада“, в който от структурираното забавление „скача“ в психологически дълбока и шокираща история. Книгата е издадена е в съавторство с Валя Червеняшка, една от петте български медицински сестри, прекарвали осем години в либийските затвори, обвинени в нечовешко деяние срещу деца. Историята им беше публично достойние, но разказана сърдечно „отвътре“, трогва и хората, които не са били съвременници на трагедията им.

Другият роман „Не казвай на мама“, който всъщност е същинският дебютен роман на Николай Йорданов, колажира 10 истории с общ знаменател (неслучайно самият автор го нарича „многолика история“), чиито персонажи „разказват“ своя вътрешен живот, потиснат от ограничаващата ги среда, включително семейната. Този роман, определян като „смел“ и от чисто литературна гледна точка, и като пропукващ лицемерните обществени консенсуси, го утвърждава не само като LGBTQIA+ (ЛГБТИК+) автор, но изобщо като автор с изявена

социална ангажираност: неслучайно в едно от интервютата си той споделя, че най-вече го „надъхва несправедливостта“.

Николай Йорданов показва уменията си в трансмедийното представяне (да превежда съдържания в различни медийни форми) и чрез двата си романа. Показателен е примерът с „Не казвай на мама“, който функционира вече като мултиплатформен продукт – разпространява се като електронна книга, аудиодраматизация и късометражен филм, онлайн премиера с представяне и живо включване, заснет клип, арт фотография и видеоминиатюри. Разбира се, не става дума просто за мултиплициране. Аудиодраматизацията не просто оживява романа, но и внася допълнителна въздействие чрез умело подбраните актьорски гласове, режисирани от автора на романа. Късометражният танцов филм е визуална интерпретация на същата история, но вече в киноезик, с разработена хореография, така че включва нови канали за въздействие и предаване на посланието. Аудиокнигата („Notes from Hell“) естествено е най-близо до първичния продукт, въпреки че сменя сетивото на възприемане.

Кандидатурата за доцент на Николай Йорданов е пряко свързана с неговата преподавателска дейност, затова ще направя няколко важни акцента, отнасящи се до нея. През 2018 г. той е поканен като утвърден специалист да разработи модула „Тв реалити формати“ – дисциплина, която до този момент отсъства от програмите на екранните специалности на НАТФИЗ. Йорданов изготвя учебна програма и започва да я преподава на студентите от трети и четвърти курс (ДР, ДР, ФТР, ФТП, ФТО, ФТЗ, ФТД, ФТМ). През 2022 г. създава още една дисциплина – „Производство на TV шоу програми“. Включването на тези курсове отразява отчетената необходимост студентите да бъдат подготвени за навлизането и засилващото се влияние на новите телевизионни жанрове върху съвременната културна среда, както и да придобият критическа и практическа компетентност за работа в точно този сектор на аудиовизуалната индустрия.

Включването на двата модула в учебната програма не просто попълва липсваща образователна ниша, но се открива възможност за систематично осмисляне на жанра, който рефлектира пряко върху социалните нагласи, представите за идентичност и механизмите на зрителско въздействие. Николай Йорданов буквално олицетворява връзката между академичната подготовка и актуалните практики в медийната индустрия (ще припомним най-

новия му реализиран продукт, който ще бъде излъчен идващия септември по bTV – „България търси талант“, сезон 9, където той е супервайзър съдържание и сценарист, отговорен за цялостното ниво на визуална и драматургична реализация). Така че Йорданов успешно съчетава своя професионален опит в практиката с академичната задача да подготвя специалисти, способни едновременно да създават и да анализират реалити формати в контекста на съвременната медийна култура.

Тази първоначално „жанрова“ ангажираност на Николай Йорданов прераства в разширени академични отговорности, свързани с воденето на фундаментални дисциплини като „Основи на драматургията“ и „Сюжетостроене“: от 2018 г. е асистент по „Основи на драматургията“ (I курс ФЕИ); от 2019 г. и по „Сюжетостроене“ (II курс ДР, ФТР, ФТП, ФТМ); от 2021 г. и по „Строеж на филмовата реч“ (II курс ДР), и по „Строеж на филмовата сцена“ (II курс ДР). По този начин преподавателската му дейност обхваща вече не само специфични формати от съвременната телевизионна практика, но и базисните принципи на драматургичното мислене. Способността да съчетава приложното и фундаменталното знание засилва убедителността на кандидатурата му.

След запознаване с всички предоставени за конкурса материали и научно-приложна дейност на д-р Николай Йорданов, след анализа на тяхната значимост и съдържашите се в тях приноси, намирам за напълно основателно да дам своята положителна оценка за избора му на академичната длъжност „доцент“ на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

16.08.2025

проф. д. н. Светлана Стойчева